

det var moderne, hvormed dens jord blev reduceret; den følgende tid formindskede yderligere gården, så den til slut kun havde mindre end 100 tdr. land. Først i den nyeste tid er der sket ændringer, da den sidste ejer ved nye køb af jord og nye bygninger på den gamle herregårds plads har oprettet en anden virksomhed med skovdrift som det bærende, og hermed er forholdene helt ændret. Til alt dette kan der let findes sidestykker, og talrige små herregårde er ved udstykning forsvundet på samme måde.

Bogen har imidlertid værdi ved at bringe mange oplysninger om Han herred og dets østlige del, særlig ved et ekskurs, hvori det søges påvist, at stedet for det samlede herreds ting har været på Aalegaards hede. Det er af betydning, hvis det er rigtigt, at der er påvist et tingsted fra den tid, da man mødtes under åben himmel, men forfatteren har ikke gennemført undersøgelsen til bunds. Det er ikke tilstrækkeligt at finde en stenkreds, som kan have været et tingsted, på en egn, hvor tinget kan have været, men flere og mere sikre vidnesbyrd må være til stede. At dømme efter det billede, der bringes, mangler det udpegede tingsted stenene, som bar tingstokkene, og tyvestenen, men de kan være blevet fjernet. Det nævnes heller ikke, om stenkredsen kan sammenstilles med de »domringe«, som kendes fra Sverige og Norge, og det er muligt, at stedet først har været en gravplads, og at der senere er blevet holdt ting på stedet. Fundet er af så stor betydning, at der er grund til at arbejde videre med dets problemer, så det sikkert kan fastslås, om man her har at gøre med et tingsted, eller om det er en anden levning fra fortiden, og forhåbentlig vil forfatteren ved sine fortsatte arbejder fjerne enhver tvivl.

Helge Søgaard

Ellen Andersen: *En jysk herregård.* (Nationalmuseet. 1983) 143 s., ill. 187,- kr.

Denne bog er udsprunget af Nationalmuseets store herregårdshistorie-projekt (ved Ole Højrup), men det er en oplagt rigtig disposition at lade den udkomme som selvstændig publikation. Forfatteren har i øvrigt selv i en menneskealder ydet Nationalmuseet en fortjenstfuld indsats som tekstilekspert.

Det er en ualmindelig veloplagt og velskrevet beretning om alle sider af livet på en mindre østjysk herregård, nemlig Serridslevgård i Nebel sogn, Vor herred, nordøst for Horsens. Familien solgte gården i 1919, og man kan let regne sig til, at forfatteren må være 85 år, men hukommelsen, selv for de mindste – og morsomste – detaljer, er rent ud forbløffende, og fortælleglæden aldeles smittende. Forfatteren udtrykker sin frygt for, at de detaljerede beskrivelser vil virke kedelige, men måske være nyttige om 100 år. Det er ganske ubegrundet, bogen vil blive slugt allerede af vor generation. Vel er synsvinklen herskabets – og respekten for herskabet var stor: da malkepigen opdager, at der er gået ild i herrens jakke, tør hun ikke tiltale ham direkte, men må meddele sig via husjomfruen – men der er udpræget sympati og forståelse for alle de mange medlemmer af folkeholdet. Også relationerne udadtil, til landsbyer og købstad, beskrives. Takket være forskellige heldige omstændigheder er bogen forsynet med et væld af glimrende billeder, fotografier, malerier og tegninger, med præcise og gennemarbejdede billedtekster. Sammen med det fine Poul Kristensen-tryk bliver det alt i alt til en i bedste forstand fornem bog.

Paul G. Ørberg